



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

ij. Regulae quaedam generales ad irregularitatum notitiam vtilis, ac necessariae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13883

excommunicatus, suspensus, aut interdictus, quia prohibitus est exercere usum ordinum, ideò, dū aliqua harum censurarum ligatus est, ordines recipere non potest, quia ordo quando recipitur, propter usum, & officium eius recipitur; Irregularitas autem nec priuat receptione Sacramenti alicuius præter ordinem, nec prohibet officii diuini interesse, nec sepultura Ecclesiastica donari, sed solum per se, & directè, & primariò impedit susceptionem ordinis, vt ordo est, nec semper impedit omnem usum ordinis cum tamen excommunicatio, suspensio, aut interdictum solum indirectè & secundario ordinis susceptionem impediatur, ex eo quòd qui aliqua censure ligatur, eo ipso quòd priuatur passiuè Sacramentorum susceptione, eo nequaquam priuatur ad tempus, scilicet dum censura ligatus sit, receptione ordinum.

Ex quibus etiam colligitur, quomodo distinguatur irregularitas a depositione, & degradatione, quia hæc duæ pœnæ sunt sententiæ inflictæ in pœnam delicti, quibus Clericus priuatur in perpetuum, & toto vsu ordinum.

25 His omnibus addi potest ex Soto 4. dist. 25. q. 1. artic. 3. vt ex his igitur, & Henriquez lib. 1. c. 1. §. 2. quòd licet irregularitas Ecclesiasticos impediatur ordines, si tamen a viro baptizato recipiantur, factum tenet, & solum priuatur vsu; quod si iura nonnunquam dicant non valere ordinationem irregularis, vt dist. 70. c. 1. & 2. intelligi debent quoad usum, & exercitium ordinis in irregularitate, aut ab irregulari suscepti.

26 *Diuiditur* variè a DD. Quidam enim multas enumerant sine vilo planè ordine, vt Angel. verbo irregular. 1. S. Anton. 3. par. tit. 29. de irreg. cap. 1. Maiol. lib. 1. de irreg. cap. 3. Alij, vt Summa Astensis, par. 2. li. 6. tit. 6. & seq. reducant omnes genus irregularitatis ad duodecim irregularitates, quas vocant Apostolicas, 1. Timoth. 3. Alij, vt Sylu. in verbo irregularitas, num. 3. omnes ad tres reducit, scilicet ex delicto, ex defectu corporis, & ex defectu Sacramenti, & ponit 23. casus & eandem diuisionem facit Sotus 4. distin. 25. q. 1. art. 2. & hos secutus Polancus in sine Directorij, c. de irregul. Tabiena, in verbo irregularitas, 1. num. 1. ad no. vni capitula reducit. Alij, vt Martin. Ledesm. 2. 4. q. 26. ar. 2. in tract. de irreg. & Nau. in Man. c. 27. nu. 192. Henriquez lib. 1. c. 2. §. 4. Alpn. Vual. vbi supra, in princ. Greg. de Valentia tomo 4. disp. 7. q. 19. puncto 2. & Cosmus Philiarhus de officio Sacerd. par. 1. lib. 4. c. 6. irregularitates omnes ad quinque species reducant, quæ ex quinque defectibus nascuntur, scilicet, *Sacramenti, Corporis, Animæ, lenitatis perfectæ, & delicti.*

27 *Ceterum* meo iudicio, & breuius, & melius reduci possunt omnes ad duo capita, prout superius dictum est. *Primo enim* Quædam sunt, quæ contrahuntur absque vlla culpa, & dicuntur contrahi *ex aliquo defectu. Secundo, alia* contrahuntur ex delicto, & dicuntur contrahi *ex facto proprio.* Rursus irregularitates omnes, quæ sine culpa contrahuntur, ad quinque capita reduci possunt; Nam *Primo, Quædam* contrahuntur ex defectu *Sacramenti. Secundo, ex aliquo defectu Corporis. Tertio, ex aliquo defectu Animæ. Quarto, ex defectu libertatis. Quinto ex defectu perfectæ lenitatis.* Quæ autem irregularitates ex delicto contrahuntur, & ob quæ delicta, suis locis ostendemus.

Regulæ quædam generales ad irregularitatum notitiam vtilis, ac necessaria. Cap. II.

S Y M M A R I V M.

- 1 Irregularitatum cognitio ardua, difficilis, & perplexa est.
- 2 Irregularitas vt incurratur, subiectum capax esse debet.
- 3 Femina irregularitatis capax non est, & quæ eius ratio sit.
- 4 Feminas ad imaginem Dei, an, & quo sensu creata sit.

- 5 Femina Christi vicem, & personam representare nequit.
- 6 Femine, quo sensu regulares, aut ordinari posse, dicuntur.
- 7 Donum prophetiæ concessum mulieribus in lege veteri Sacramentum non erat.
- 8 Baptizatus, qui non est, pro eo tempore irregularis non est, & quare.
- 9 Irregularitas omnis iure tantum humano Pontificio est instituta.
- 10 Irregularitates multæ iure Pontificio institutæ, ex lege veteri, & Naturali originem trahunt.
- 11 Irregularitas, quo sensu originem a iure natura trahere dicatur.
- 12 Cum homicida voluntario, quo sensu iura Papam dispensare non posse affirmant.
- 13 Apostolorum Canones, & decreta iuris humani sunt, non Diuini.
- 14 Irregularitas non nisi in casibus iure expressis incurritur.
- 15 Irregularitas an censendus sit, qui de irregularitate dubius est.
- 16 Lex iusta, tam in foro interiori, quam exteriori obligat.
- 17 Irregularitas ob delictum sola voluntate, et mente commissum non incurritur.
- 18 Homicida mentalis irregularitatem non incurrit.
- 19 Irregularitas ob delictum occultum exterius commissum quamuis probari non possit, incurri poterit.
- 20 Bullæ concedentes facultatem dispensandi in irregularitatibus mentalibus, quo sensu intelligenda sint.
- 21 Irregularitas, non solum ad ordines suscipiendos, & eos exequendos inhabilem reddit, sed etiam ad beneficium obtinendum.
- 22 Beneficium propter clericale officium datur.
- 23 Inhabilis ad celebrandum, beneficium curatum habere nequit.
- 24 Irregularitas post beneficium obtentum incurra, ipso iure beneficiarium beneficio illo non priuat.
- 25 Irregularitas dignitatibus, et Prælaturis regularibus priuat.
- 26 Irregularis, ante obtentam dispensationem ordines sumens, vel exercens, irregularitatem nouam non incurrit, et quæ huius ratio sit.
- 27 Ordinem susceptum ob irregularitatem exercere prohibetur, an, et quando superiorem sumendo, irregularitatem incurrat.
- 28 Homicidium, et membri abscissio hominem irregularem reddit, sicut etiam quælibet corporis deformitas.
- 29 Missam celebrare prohibetur ob membri mutilationem, an, et quæ alia officia Ecclesiastica exercere possit.
- 30 Irregularitas vt incurratur ob crimen, non satis est conatus, & desiderium illud perpetrandi.
- 31 Cessante causa irregularitatis, cessat irregularitas.
- 32 Irregulares sunt, qui post peractam penitentiam ordinis executionem non habent.
- 33 Bullæ potestatem absoluendi a censuris concedentes facultatem dispensandi, in irregularitatem non concedunt.

1 **Q**uamuis irregularitatum cognitio difficilis, & perplexa sit, nihilominus tamen ad clariorem, & faciliorem huius rei explicationem regulas quasdam generales ex DD. collectas, & communi omnium consensu approbatas, præmittemus, per quas & iudex alienam discutere conscientiam circa incurSIONEM irregularitatis facile possit, & vnusquisque pro bono, & tranquillitate conscientiæ suæ, his perceptis, & diligenter consideratis, documeta quæ-

ta quedam generalia habeat, ex quibus an irregularis fit, necne diſcernere queat. Quartum

3 *Prima eſt.* Ad hoc vt incurratur irregularitas, ſubiectū capax irregularitatis eſſe debet, vt colligi poſſet ex Soto 4. d. 25. q. 1. art. 2. in princ. & Marian. Socin. in cap. ſententiam, par. 5. q. 14. & Maiolo lib. 1. cap. 28. num. 1. & num. 7. Ratio eſt: quia cum irregularitas ſit impedimentum ſubiectum eius impeditum, capax eſſe debet, priuatio enim ſupponit habitum, vnde Sotus vbi ſupra docet, quod mulier ſiue bigama ſit, ſiue homicida, non eſt irregularis, qui ppe quæ vt non eſt ordinis capax, ita nec irregularitatis; Et quidem feminam irregularitatis incapacem eſſe docent S. Thom. 4. diſt. 25. q. 2. art. 2. & habetur in additio. 3. part. quæſt. 39. art. 1. Marian. Socin. in cap. ſententiam in 5. par. quæſt. 14. in fine. Ne Clerici, vel Monachi, & facit cap. Noua, & ibi Panormit. de penit. & remiſſ. & idem Panorm. in cap. dilecta, num. 5. de maior. & obed. & facit cap. ſina. d. 32. Sotus 4. d. 25. q. 1. art. 2. & Maiol. li. 1. Irreg. capit. 28. num. 1. Tabiena, verbo irregularitas, 4. in principio. Summa Corona par. 3. tit. de irreg. nu. 4. verſ. Quarto. Alphon. Viuald. par. 3. cap. 3. vbi late rem hanc prolequitur. Toletus lib. 1. Inſtr. Sacerd. cap. 24. Cuius incapacitatis ratio eſt, quia ordinis aſſumptio gradum ſuperioritatis denotat; cum tamen femina *ſub viri poteſtate eſſe debeat*. Gen. 3. & S. Auguſt. in lib. qq. Geneſis, q. 153. & referitur in c. eſt ordo naturalis, 33. q. 5.

4 *Neque ipſa ad imaginem Dei creata eſt,* ex S. Ambroſio in 1. Corinth. 11. & referitur in cap. Mulier 2. & S. Auguſt. in qq. vet. & noui teſtam. cap. 106. & habetur in cap. Hec imago, 33. q. 5. & gloſ. in cap. Dilecta, in verbo Inſiſtenti, de maior. & obed. & Simone Maiolo lib. 1. de irreg. ca. 28. numer. 2. Quod tamen dictum vt verum ſit, non debet intelligi quantum ad id, in quo principaliter ratio imaginis conſiſtit, ſcilicet, quatum ad intellectualem naturam; vnde Geneſ. 1. cum dixiſſet, *Ad imaginem Dei creauit illum ſcilicet, hominem, ſubdidit, Masculum & feminam creauit eos*. Sed quantum ad ſecundariam quandam rationem imaginis Dei, quæ in viro inuenitur, & non in muliere, quia ſcilicet vir eſt principium mulieris & finis, ſicut Deus eſt principium, & finis totius creaturæ; vnde cum Apoſt. 1. Corinth. 11. dixiſſet, quod *Vir imago, & gloria Dei eſt, mulier autem gloria viri eſt*, oſtendit, quare hoc dixerit, ſubdens, *Non enim vir ex muliere eſt, ſed mulier ex viro; Etenim, vir non eſt creatus propter mulierem, ſed mulier propter virum*, vt optime S. Thomas in Summa par. 1. quæſt. 93. art. 4. ad 1. & eum ſecutus Alphonſus Viualdus in ſuo Candelab. par. 3. capit. 3. num. 7. ostendunt. Deinde verò ordines illi ſoli competunt, qui vice Chriſti ad altare accedere, & miniſtrare poteſt: mulier verò adeo a miniſterio Sacrorum ordinum excluditur, vt nec ad altare liceat illi deſeruire Sacerdoti celebranti, etiam ipſa neceſſitate vrgete, ex Archid. in capitul. Hoc quoque, de Conſecr. diſtinct. 1. & ad altare accedere prohibetur, vt preſbitero miniſtret, cap. 1. in fine, de cohab. cler. & mul. Maiol. cit. num. 6.

5 *Neque Chriſti perſonam, aut vicem referre poteſt;* ſicut enim per virum originale peccatum intrauit in mundum & non per feminam, vt tradit S. Thom. 3. par. d. 12. artic. 4. ad finem. & ideo Chriſtus aſſumpſit ſexum maſculinum, vt perfectum, & actiuum; ita quicumque Chriſti vicem reſtatuere debet, proportionatus eſſe debet perſonæ Chriſti; quæ ſanè proportio, & ſimilitudo in ſolo ſexu maſculino eſt, per quem humanæ naturæ reparatio fieri debet, & non per femineum, vt latius ibi S. Thom. & Sotus 4. diſt. 25. q. 1. art. 2. tradunt, vnde ſi mulier de facto ordinetur nihil ſit, cum ipſa characteris incapax ſit, ex S. Tho. in addit. 3. par. quæſt. 39. artic. 1. Soto cit. & Maiolo libro 1. de irregul. capit. 28. numero 5. S. Anton. 3. par. tit. 29. de irreg. capitul. 6. verſ. Hermaphroditus, glo. in cap. Diaconiſſam, in verbo ordinari 27. quæſt. 1. & omnes auctores conſentiant.

6 *Nec obſtat, quod a S. Chriſtoſom. in Hom. quod femina regulares cum Clericis non cohabitent, Regulares* vocentur, quia ideo eas appellat, quod miniſterio Monialium erant aſcriptæ, & in capitulo Diaconiſſam 27. quæſtione 1. in-

habetur Diaconiſſæ ante annum quadrageſimum ordinari, non quod ordinis capaces ſint, ſed quia miniſtræ, & Abbatiffæ erant, ſeu, vt ait S. Thom. in addit. 3. par. quæſt. 39. art. 1. poſt glo. ibi, quia in aliquo actum Diaconiſſæ participabant, quia ſcilicet legebant homilias, vel Euangelium in Choro. Quo etiam modo in cap. Mulieres, d. 32. vocantur *Presbiteræ*, quia ſcilicet vt S. Thom. S. Anton. & Sotus vbi ſupra docent, in rebus Eccleſiæ miniſtræ erant; & præbiter enim idem eſt, quod ſenior eligebantur enim ex viduis ſeniores in miniſterium rerum Eccleſiæ, vnde in eodem Canone cauetur, ne tanquam ordinatæ conſtituantur; vnde cum Cataphrigæ hinc erroris naſti occaſionem, mulieres ordinari poſſe aſſerunt, eorum error in Concil. Laod. cenſ. can. 11. damnatus eſt, vt in d. ca. Mulieres habetur. Donum autem prophetiæ conceſſum mulieribus in lege veteri, non Sacramentum fuit, ſed donum Dei. De qua etiam, de qua Iudic. 4. habetur, iudex fuit, & præſuit, ſed in temporalibus, non in Sacerdotalibus, ſicut & non poſſunt mulieres temporaliter dominari, ſic S. Thom. & Sotus vbi ſupra.

8 *Eodem modo non baptizatus, quia non eſt capax ordinis* pro eo tempore non eſt irregularis, vt patet ex toto tit. de Cleric. non baptizato, maxime capitulo primo, & ſecundo, & additur ratio: quia baptiſmus eſt ianua Sacramentorum, ex Conc. Trident. ſeſſ. 14. de Sacramen. Penit. c. 2. c. veniens, de preſbit. non baptiz. Nau. in Man. c. 27. num. 205. verſ. Tertio. Simon. Maiol. lib. 3. de irreg. c. 7. in princ. Henriquez lib. 14. c. 1. §. 2. in annot. litera T.

9 *Secunda eſt.* Omnis irregularitas iure tantum humano Pontificio conſtituta eſt. Sic Innoc. num. 8. Anton. numer. 19. & ibi Panormit. num. 19. de Renunciat. in ca. Niſi cum pridem, & idem Innoc. in ca. ad audientiam, de homicid. & ibi DD. & idem Innoc. in cap. ſi celebrat, numero 2. de Cler. excommunic. miniſtr. Archid. in cap. Apoſtolicis, diſt. 56. in princip. & in cap. excommunicatos 11. quæſt. 3. Fel. in d. cap. ad audientiam Gonſal. a Villadiego, de irregul. princip. Imola, & DD. in Clement. Si furioſus, de homicid. S. Anton. 3. par. tit. 29. de irreg. cap. 2. §. fin. in princip. Sva. verbo irregularitas, in fine. Nau. in Man. cap. 27. numero 194. verſ. Quinto. Couar. in Clem. Si furioſus, in princip. num. 2. de homicid. & Henriquez lib. 14. de irreg. cap. 4. §. 3. Angelica, in verbo irregularitas, in princip. & Durand. 4. diſt. 27. quæſt. 4. num. 8. & colligitur ex preſſe ex capis qui, de ſent. excommunic. lib. 6. vbi dicitur, *quod nemo irregularis conſendat, niſi ſit in iure expreſſum*, & ideo in art. Lud. 4. diſt. 25. quæſt. 1. art. 2. Concl. 2. & 3. & ideo Nicol. Dionyſius de Peruſio, in d. capit. is qui, dicebat, quod qui aliquem dicit irregularem eſſe, caſum legis addocere debet. Alphonſus Viuald. de irregul. numer. 5. Summa Corona. tit. eod. num. 2. & Gregorius de Valentia tom. 4. Diſput. 7. quæſt. 19. puncto 1. verſ. Eſt iſtigr. Toletus lib. 1. Inſtruct. Sacerd. c. 24. Qui quid falſo contr. a omnes Marian. Socin. in ca. ad audientiam, q. 3. velit quædam irregularitates eſſe de iure diuino.

10 *Adde tamē multas irregularitates iure Pontificio conſtitutas, ex lege veteri, & naturali originem traxiſſe, & Eccleſiam ad legis veteris imitationem itas in ſtituiſſe.* De lege veteri conſtat ex Leuit. 21. vbi quædam irregularitates ex vitio corporis fuiſſe conſtat, vt ſi quis haberet maculam ſi cæcus claudus &c. & Deuter. 23. *Enum. ubi. Caſtrati. Manſeres, & de Scorto nati ad Eccleſiam, & diuina conſuetudine peragenda non admittuntur*. 1. Paralipom. 22. & 23. *Dauid tanquam irregularis ob defectum perfectæ leuitatis, quia in bellis multum ſanguinem fuderat, templum Domini edificare prohibetur*. De lege naturali probatur ex iſſa, quæ tradunt S. Thom. 1. 2. quæſt. 95. artic. 2. & Medina ibi, & Sotus lib. 1. de iur. & iure, quæſt. 5. artic. 2. Quædam enim deducuntur ex principijs naturalibus, tanquam Concluſiones ex ſuis principijs, vt v. g. Principiū naturale eſt, *Quod tibi vi fieri, alteri feceris*. Item, *quod tibi non vi fieri, alteri ne feceris*. Homicidium tibi noles, ſimiliter iuratur, ſimiliter adulterium, ergo iſta ne feceris alteri. Quæ ſit, vt præcepta Decalogi in ipſis naturæ principijs latent. Quædam verò deducuntur ex naturæ principijs, non tanquam Concluſiones, ſed tanquam determinationes quædam

dam aliquorum communium; Nam natura principium est; Bonum esse præmiandum, malum verò puniendum; Hinc lex humana homicidium suspensio, hæresim incendio, & sic diversa crimina diuersis punit modis; non enim lex natura præcipit quod tali pœna, vel tali puniatur, sed lex humana; quæ autem sunt primi generis, vt rectè notat S. Thom. vbi supra, partim ex lege naturæ, partim ex lege humana vigorem habent, quæ autem secundi generis sunt, ex sola lege humana vigorem habent. Vnde cum irregularitates omnes secundi generis sint, originem tamen a iure naturæ trahunt, quatenus in æquitate naturali fundantur. In quem sensum Arist. lib. 6. Polit. cap. 7. & lib. 7. c. 9. voluit non quoslibet assumendos esse ad Sacerdotium, sed eos qui honorem Deo deferre possent; adeo, quod Romulus, teste Dion. Halicarnass. lib. 3. bibliothecæ, statuit, ad Sacerdotium ex Nobilibus assumendos esse: & teste Tito Livio, Decade prima, li. 2. apud Ægyptios non licebat Regibusque Sacerdotio inperare.

11 *Dices*, Si irregularitas trahat originem a lege Naturæ: ergo non est dispensabilis, & glos. in cap. sicut dignum, §. Clericos, in illis verbis, *Et cum tali nunquam dispensatur*, de homicid. significare videtur, Papam non posse dispensare cum homicida voluntario, quia est de iure diuino, citans illud 2. Reg. 7. & 1. Paralip. 22. & 28. de Davide, *Non adhibebis nobis Templum: quia vir sanguinis es.* & Marian. Socin. in c. ad audientiam, q. 3. de homicid. & fauere videtur c. fin. de temp. ordin.

Respondet; Quamuis irregularitas originem trahat a lege naturæ, quatenus fundatur in æquitate naturali, non tamen proprie dicitur ius naturæ: Alioquin enim leges omnes quatenus leges sunt, hoc est, quatenus æquitate naturali consonant, leges essent naturales, quod tamen dicendum non est. Quoad glos. verò respondeo cum Host. & Panorm. ibi, in c. sicut dignum, numero 12. & in cap. ad audientiam, numero 4. de homicid. quod in iura, & DD. qui affirmant cum homicida voluntario non dispensari, intelligi debent, quod difficulter solet Papa cum tali dispensare; non autem quod sit omnino dispensabile homicidium voluntarium. Vnde vt notat Panorm. in veteri testamento reperitur dispensatum cum Phinees nepote Aaron, qui licet duplex homicidium commisit, sibi tamen postea permissum fuit administrare diuina. Num. 25. & M. ses occidit Ægyptium, Exodi 2. & tamen fuit Sacerdos, Psal. 98. *Moses & Aaron in Sacerdotibus eius*, & munera Pontificalia exercuit, consecrans Aaron, & filios eius Leuitas in Sacerdotes, Exodi 28. & 29. & Leuitic. 8. & erexit altare, & consecravit, Exod. 40. & Apostolus Paulus homicida fuit consentiens neci B. Stephan. protomartyris, Act. 7. & tamen postea in Apostolatam assumptus est, Act. 13. & 14.

12 *Quomodo* igitur irregularitas ex lege naturæ originem trahat, & irregularitates multas in lege veteri fuerint, & multas ex Canonibus Apostolorum & eorum epistolis desumptas sunt; nihilominus tamen irregularitates omnes iure tantum humano Pontificio institutæ sunt, vt rectè docet Couar. vbi supra, quia Apostolorum Canones, & decreta iuris humani sunt; & lex vetus quoad Cerimonialia, & iudicialia per Christi mortem expirauit, & abrogata est, ex S. Thoma 1. 2. quæst. 103. art. 3. & DD. omnibus in cap. vnico, de purificatione post partum. Vnde si aliqui dicant Doctores aliquas irregularitates de iure Diuino esse aut factum dicunt, aut intelligendi sunt ita docuisse, quia habent originem ex lege veteri, ex cuius imitatione illas instituit Ecclesia; sicut etiam Decimæ, a nonnullis Canonistis, vt ab Innoc. in cap. Parochianos, de Decim. & alij PP. apud Gratian. 16. quæstio. 1. dicuntur esse de iure Diuino, quia ad imitationem legis veteris illas Ecclesia instituit, de qua re plura legi possunt apud glos. in cap. 1. in verb. Decimarum, de Decim. lib. 6. & S. Tho. in 2. 2. q. 87. art. 1. & Caiet. ibi.

13 *Tertio* est, Irregularitas nunquam incurritur, nisi in casu iure Pontificio statuta & expressis, & habetur in cap. in quibus, & ibi DD. de sentent. excommuni. lib. 6. Palu. 4. dist. 35. quæst. 3. artic. 2. Conclus. 2. Summa Confess. lib. 3. titul. 59. quæst. 5. versic. Quid si quis. Barth. Medina, lib. 1. in str.

Confess. cap. 1. §. 10. Alphons. Vuald. tit. de irregul. num. 19. Iacobus de Grass. lib. 4. Decis. cap. 27. numer. 3. Cosmus Philarchus de officio Sacerd. par. 1. lib. 4. cap. 6. Notab. 1. Toletus lib. 1. instruct. Sacerd. cap. 24. Navar. in Man. cap. 27. num. 194. versic. Quinto. Couar. in Clem. Si furiosus initio, numer. 3. de homicid. Simon Maiol. lib. 1. de irregu. cap. 2. num. 2. versic. Sexta. Henriquez lib. 14. de irreg. cap. 1. §. 3. Tabiena, verbo irregularitas 1. num. 3. §. Secundo, ante finem. & est communis DD. opinio. Ratio est, quia cum irregularitas sit iure Pontificio inducta, consequens est, vt nulla alia irregularitas sit, nisi quæ eodem iure exprimitur.

15 *Circa* hanc tamen Regulam difficultas esse potest, eo quod in c. Ad audientiam, de homicid. habetur, censendum cum esse irregularem, qui de irregularitate est dubius, & idem dicitur in cap. Significasti 2. de homicid. eo quod in dubijs pars tutior eligenda sit, Ergo non solum vbi est expressa irregularitas in iure, sed etiam vbi dubium est, contrahitur irregularitas. Panorm. in cap. ad audientiam, numero secundo. & ibi Socin. num. 46. de homicid. & ibi Hostien. & Sylu. in verbo Homicidium 3. num. 2. quæst. 1. & Tabiena, verb. irregularitas 1. num. 4. §. Tertio. & Simon. Maiol. lib. 1. de irreg. cap. 2. nu. 3. §. Septima. Alphonsus Vuald. vbi supra num. 20. & num. 21. & Cosmus Philarchus cit. lib. 4. capitul. 6. Notab. 2. cum alijs multis, vt hæc contrarietatem iuris concordent; Respondent d. ca. is qui, de sentent. excommunic. libro 6. & Doctores dicentes non incurri irregularitatem, nisi in iure sit expressum, intelligi procedere in foro iudiciali, & exteriori, quod scilicet Iudex, & Magister, seu Doctot in foro iudiciali non debent aliquem irregularem in dubio iudicare, prohibendo ei ordinis susceptionem, aut administrationem; At verò, cap. ad audientiam, & cap. Significasti 2. de homicid. & similia iura, procedere putant in foro conscientie, tunc enim in hoc dubio debet talis se irregularem reputare, & abstinere a susceptione ordinum, vel administratione, atq. in cap. illud, de Cleric. excommuni. ministr. Verum Respondens, & distinctio hæc, & falsa est, & displicet tum Na. in cap. Si quis autem, de penit. distinct. 7. numer. 35. tum Couar. in Clem. Si furiosus, vbi supra, numero 3. de homicid. Quia textus ca. is qui, etiam in foro conscientie, & cap. ad audientiam, & cap. significasti 2. in foro exteriori, procedunt; Nam omnis lex iusta non solum in foro exteriori obligat, sed etiam in foro interiori. Cum igitur dicta iura absolute loquantur, absolute & in vitroque foro obligabunt, iuxta ea quæ tradunt S. Thom. 1. 2. quæst. 66. art. 4. & Sotus lib. 1. de iust. & iure, quæst. 6. artic. 4. Navar. & Couar. vbi supra. Verus igitur sensus d. ca. is qui, est, vt inter recentiores post Couaruiam docet Gregorius de Valentia, tom. 4. Disput. 7. quæst. 19. puncto secundo, Notab. 3. caput illud, procedere de iure, cetera verò iura, cap. ad audientiam, & cap. significasti 2. procedunt vbi est dubium de facto; Hoc est, Quando est dubium, an in aliqua specie sit inducta irregularitas iure Pontificio, tunc dicendum, & iudicandum est, non esse irregularem constitutum in eo casu, nisi sit in iure Canonico expressum, At verò vbi certi sumus irregularem induci in certa specie peccati, & ex certa causa, & tamen dubij sumus de facto, hoc est, an Petrus commiserit factum, vel non, ob quod incurritur irregularitas, ita vt non de iure, sed de facto dubium sit, tunc quidem tutior pars in vitroque foro eligenda est, vt scilicet Petrus irregularem se censeat, licet videatur durior, quia in hac parte nullum subest periculū & fauet glos. in cap. vnico, in verbo æstimare, de scrutin. in ordin. fac. *Nam bonarium mentio est tinnere culpam, vbi culpa minime reperitur*, distinct. 5. capit. fina. & cap. secundo, de obseru. iur. Idem dicendum est, vbi agitur vt quis ab altaris ministerio abstinere, vel a contractu matrimonij, vel ab alio actu exercendo, in quo exercendo subesset periculū peccati, tunc enim eligenda est pars securior, atq. cap. ad audientiam, & cap. significasti 2. de homicid. & ca. iuenis, de sponsal. & Innoc. in cap. iul. cum tu, de testib. Notandum tamen est, dubium debere esse aliqua ratione probabili fundatum, vel coniectura; quia nō satis est, si sit purus conscientie serupulus, qualem habere solent homi-

nes scrupulosi, qui passim scrupulis vexari solent. Ex quibus constat tractatum irregularitatis esse difficilem, & vitilem. Difficilem, quia propter irregularitates oportet ferre totum ius Canonicum pertoluerit, vitile vero, quia cuncta iura scire oportet, & casus, ut quis conscientiam dirigat, & informet.

17. *Quarta est*, Canonica lex imponens ob aliquod delictum irregularitatem, non ligat eum, qui mente tantum delinquit. Sic Alex. de Ales. par. 4. quest. 24. memb. 5. art. 3. §. 4. Anton. 3. par. titulo 29. de irregu. cap. 2. in princip. Syluest. verbo homicidium, 3. quest. 1. vers. Tertia, Tabiena, verbo irregularitas 1. numero 3. §. Secundo, post medium. Nauar. in cap. Magna, num. 23. de penit. dist. 1. & in Man. cap. 27. num. 19. Martin. Ledesmi. 2. 4. quest. 26. artic. 2. tract. de irregu. in princip. versicul. Sed antequam Couar. in Clement. Si furiosus, initio primæ partis, num. 4. versic. Rursus, & initio partis secundæ, numero primo, versic. Voluntarium, & num. 5. versic. Primo, de homicid. & Albert. Trotius libro 2. de vero & perfecto Clerico, cap. 20. num. 5. Simon Maior libro 5. de irreg. cap. 48. numero 4. versic. Sed quia Barthol. Medina lib. 1. instruct. Confess. cap. 11. §. 19. Alphonfus Vivald. tract. de irreg. nu. 18. Greg. de Valentia tom. 4. disput. 7. quest. 19. puncto 2. versic. Tertium, Iacobus de Grassi lib. 2. decis. cap. 62. nu. 5. Sebast. Medices, par. 2. Summa, in t. 49. questione 26. Henriquez libro 14. de irregular. capitulo 3. §. 2. & idem intellige de omnibus alijs legibus humanis, quæ ex communi sententia minime puniunt actus purè interiores mentis. Ratio est.

Primo, quia lex humana non ligat, aut punit eos actus, quos nec cognoscit, nec cognoscere potest.

Secundo, Quia proprium est Dei immediate operari in animam.

Tertio, ex Hierem. 17. *Pravum est cor hominis, & inscrutabile, & cogitationis pœnam, ff. de penis, & capit. cogitationis, de peniten. dist. 1. & glo. in cap. si aliquis, in verbo, vt homicida, & ibi Goffred. & Panor. num. 3. de homicid. vbi docent homicidam purè mentalem, non effici irregularem, quando quidem nulla datur irregularitas mentalis, vnde licet quis animo deliberato alicuius occisionem conceperit, si tamen nihil aliud sequatur, irregularis non erit.*

19. *Addo* tamen, quòd licet illud propter quod imponitur irregularitas, sic occultum, id est, non possit probari, si tamen in aliquem actum, vel signum exterius prodijt, incutitur irregularitas. De qua re licet olim controversia fuerit inter DD. modo tamen post Conc. Trid. Sess. 24. de ref. ca. 6. res certa est, siquidem ibi datur facultas Episcopis dispensandi in irregularitate proveniente ex delicto occulto, & talis est modo praxis ecclesiæ, vt in talibus peratur dispensatio, illisque concedatur, vnde Castro libro 2. de lege penali, in fine, in vltima editione propter Conc. Trid. vbi supra palinodiam cantant. Ex quibus patet, quòd quando

20. aliquæ Bullæ, & indulgentiæ dicunt, quod concedunt facultatem dispensandi in irregularitatibus mentalibus, nullam concedunt facultatem, vt ait Martin. Ledesmi. vbi supra dicens Summos Pontifices id non dicere, sed quæstiones hunc loquendi modum adinuenisse, melius tamen respondet Corduba lib. 5. de indulg. q. 43. dub. 3. & Couarr. in Clem. Si furiosus, in princip. nu. 4. vers. Rursus, in fine, de homicid. & Henriquez lib. 13. de Sacram. penitentia, c. 14. §. 4. in annota. in litera Y. huiusmodi Bullas intelligendas esse, non de dispensatione ab irregularitate purè mentali, sed de ea, quæ licet ab actu exteriori procedat, occultam tamen est iuxta ea, quæ superius dicta sunt.

21. *Quinta est*, Quamuis irregularitas primò reddat hominem inhabilem ad ordines tum suscipiendos, tum etiam ad eorum executionem, præsertim a celebratione Missæ, nisi urgeret scandalum cum periculo vitæ, aut grauis damni, ex Nauar. in Manuali, capit. 27. numero 139. Corduba, lib. 1. tractat. casuum conscientia, quest. 41. & 142. Alphonfus Castro, libro 2. de lege penali, capitulo vlt. Concl. 2. Frat. Ludouico Lopez par. 2. instruct. capitulo 93. in fine, & Henriquez lib. 14. de irregu. capitulo 2. §. 5. Cosmo Philiarcho de officio Sacerdotis, parte 1. libro 4. capit. 6.

Notab. 7. Secundario tamè priuati eum beneficijs, hoc est, inhabilem reddat ad beneficium obtinendum, vnde sine collatio beneficij facta irregulari, ipso iure nulla fit, nec titulum acquirit, nec fructus facit suos. Est communis DD. sententia, Dinus in reg. 1. de regul. iuris, libro 6. Innoc. in capitul. cum nostris, de concess. præbend. Felin. in capitulo 2. de Rescriptis. Nic. Miles, in Repertorio, in verbo irregularis vt homicida. Lambertin. de iure patrona. lib. 2. par. 1. quest. 9. artic. 4. Paul. Paris. consil. 136. numero 40. lib. 4. Rebuff. in tractat. de pacif. possess. numero 226. Nauar. in Manuali, capitulo 27. num. 251. versicul. Septimo dico, de consil. 44. in nouis, alijs consil. 35. in antiq. Couarr. in reg. peccatum, de reg. iur. par. 2. §. 8. numero 6. versic. Ad idem tendit, & in capitul. Alma mater, par. 1. §. 7. numero 1. de sentent. excomm. lib. 6. & in Clem. Si furiosus, parte 2. §. 3. num. 6. & 7. de homicid. Corduba, de casib. conscientia, quest. 41. Frat. Ludouico Lopez par. 2. instruct. capitulo 93. §. verum. Thomas Zerula in sua Praxi Episcopali, p. 2. in verbo Irregularitas, dub. 4. & dub. 8. Gregor. de Valentia, tom. 4. disput. 7. questio. 19. puncto 3. §. 5. in fine, & Henriquez lib. 14. de irregu. cap. 2. §. 5. Ratio est, quia irregularis iure Canonico priuatur susceptione ordinum, vel eorum vsu & executione, sed eodem iure beneficia dari non possunt, nisi suscipientibus ordines Ecclesiasticos, ergo eodem iure inhabilis est ad beneficium obtinendum.

22. *quapdoquidem beneficium datur propter officium Clericale, cap. vlt. de Rescript. lib. 6. Et denique, quia inhabilis ad vnum, inhabilis etiam censetur ad ei necessarium nexum, argumen. capitulo Translatio, de Constitut. & sic glossa in capitulo studeat, in verbo, vt tale beneficium, dist. 50. quicquid contrarium voluerit Fracus, in reg. 1. de reg. iur. lib. 6. Quam sanè regulam, & doctrinam diligenter aduertere debent ij, qui beneficia accipiunt, eo maxime, quoniam in literis Apostolicis absoluuntur ad excommunicationem, & alijs Censuris, cum tamen in illis nulla mentio fiat de irregularitate, quæ res distincta est a censura. Hoc autem, quod diximus irregularem inhabilem esse ad beneficia obtinenda; procedit etiam in pensionem, vt enim Nauar. tomo 2. consil. consil. 35. in antiq. alijs consil. 44. in nouis, versicul. Sexto, & Thomas Zerula in sua Praxi Episcopali, par. 2. in verbo Irregularitas, dub. 8. notant, irregularem non potest obtinere pensionem Ecclesiasticam plusquam beneficium simplex, adduntque hoc ita seruari de stylo Curia, & Zerula etiam ait Rotam sic decessisse.*

23. *Addo* tamen hanc regulam non procedere, quando irregularitas talis est, vt licet impediatur vsus vnus ordinis, non tamen impedit vsus alterius ordinis iam suscepti, & talis defectus sine culpa contractus est; in hoc enim casu potest is habere beneficium, sed tamen beneficium tale, quod non requirit maioris ordinis vsus, quam illius quo exercere potest, & videtur casus expressus, capitulo 1. de cleric. agrot. vbi ei, cui abscissi fuerunt duo digiti, & par. manus sine culpa, permittitur conferri beneficium non requirens celebrationem, non autem requirens illam, vt docet Nauar. in Manuali, capitulo 27. numero 271. vbi ait Clerico, qui perdidit aliquod membrum, ex quo defectus sit sine culpa inhabilis ad celebrandum, si eius non fiat inhabilis ad alium vsus ordinum, scilicet ad celebrandum in choro, vel audiendas confessiones, & huiusmodi, concedi posse beneficium simplex, non autem curatum, Et his similia tradunt etiam Alphonf. Vivald. vbi supra, num. 29. Cosmo Philiarcho loco cit. Notab. 7. de Greg. de Valentia tom. 4. disput. 7. q. 19. puncto 2. vers. 1. dicendum.

24. *Sexta est*, Nulla irregularitas, quæ contrahitur ex quocunque casu, vel delicto etiam enormi, post beneficium obtentum, priuati beneficiarium beneficio ipso iure, sed est priuandus per sententiam. Ratio est, quia si quæ irregularitas hoc efficit, maxime illa, quæ promanat ex homicidio, cum ea sit maxima, argumen. capitulo Miror, dist. 50. sed hæc non priuati ipso facto beneficiarium sed beneficium iam possessio ante sententiam, text. in capitulo Clericis Ne Clerici, vel Monachi, in verbo priuati, ergo nulla irregularitas. Et quidem de homicida voluntario

- arg. & Tabiena, verbo, corpore vitatus, nu. 3. §. Secundo. Syl. est. verbo eod. q. 2. Naua. in Manual. c. 27. nu. 252. vers. contra tamen. Maiol. lib. 1. c. 2. nu. 1. vers. Quinta. Alphons. Viuald. tract. de Irreg. nu. 29. Cosmus Philarchus lib. 4. ca. 6. in fine Greg. de Valent. Tomo 4. Disp. 7. Quæst. 19. Puncto 2. in fine. Quod intelligi debet secundum eod. de in DD. quando de factis, aut debilitatio culpa sua non aduenit, si enim culpa sua aduenit, non poterit etiam hec exercere.
- 30 *Duo decima est*, Ut incuratur irregularitas, non satis est conatus, vel desiderium criminis perpetrandi, ob quod illa incurritur, sic Cou. in Clem. Siffridos, par. 2. in princip. nume. 1. de homicid. & omnes DD. citati Regula quarta. Quia in materia penali non sunt extendenda pena; Vnde si quis vulneret, non tamen occidat, aut mutilet, etiam si miraculosè viuat vulneratus, non erit irregularis, ex Soto lib. 5. de iust. & iure, q. 1. art. 9. ante medium. Fr. Medin. lib. 1. cap. 11. §. 10. & alij in regula 4. allatis.
- 31 *Decima tertia est*, Cessante causa irregularitatis cessat irregularitas. Sic expresse Ioan. Andr. & Bern. in ca. cum inter Canonicos de elect. Simon Maiol. lib. 1. de irreg. cap. 2. num. 5. §. Nona, & facit c. statumimus. §. His omnibus, & c. Neophytus. d. 61. vbi S. Ambrosius nondum baptizatus in Episcopum fuit electus, & ait *electionem meam id est ordinationem meam occidentales Episcopi iudicio, orientales exemplo probauerunt*, & habetur epist. 82. ad Vercellenses, vt Leo I. & Ioa. Damascenus, quibus abscisse manus fuerunt, miraculo postea restitute sunt, & ita cessauit impedimentum illorum, vt refert Simon Maiol. lib. 1. de irreg. c. 2. num. 6. & cap. 14. num. 4. ex Sabellico lib. 5. & Andr. Ebor. tit. de castit. & tit. de mirac. Alphons. Viuald. tract. de irreg. nu. 24.
- 32 *Decima quarta est*, Quicumque post peractam penitentiam ordinis executionem non habent, verè sunt irregulares. facit cap. Nisi cum pridem, §. 1. de renunciat. & Specul. titulo de dispensat. §. iuxta. versic. sunt quoque irregulares vbi ponit 18. casus, in quibus post peractam penitentiam quis manet irregularis. Nau. in Manuali, capitul. 27. num. 191. & Martin. Ledesm. 2. 4. q. 26. art. 2. tract. de irreg. in prin. qui duo hanc particulam etiam in definitione irregularitatis posuerunt, quam etiam ponit Alphons. Viuald. tract. de irreg. nu. 5. & Cosmus Philarchus lib. 4. c. 6. in principio.
- 33 *Decima quinta est*, Potestas absoluendi a peccatis, & a censuris omnibus non se extendit ad dispensandum in irregularitate. Vnde quando in Bullis & Iubilæis datur facultas absoluendi ab omnibus censuris, non datur facultas dispensandi in irregularitate. Sic Mart. Ledesm. 2. 4. quæst. 26. artic. secundo tract. de irreg. in princip. versicul. Quarta regula est. Nauart. in Manuali, capitulo 27. numero 194. versic. Quarto & numero 254. versic. Decimo dico. Alphons. Viuald. tract. de Irreg. numero 331. Iacob. de Grassijs, libro 4. capitulo 15. numero 27. Thomas Zerula in sua Praxi Episcopali part. 2. in verbo, Irregularitas dub. 7. Cosmus Philarchus de officio Sacerd. part. 1. libro 4. capitulo 6. Notab. 6. Domin. & Alex. in cap. Miror. d. 50. Villadiego tractat. de irregularit. column. 43. Ratio est: quia appellatione censuræ non venit irregularitas ea. Quærent. de verb. signif. & quia a censuris absoluitur, in irregularitate vero dispensatur, quæ duo diuersa sunt. His igitur Regulis expofitijs, ad irregularitates ipsas explicandas veniamus.
- pellat.
- 5 *Bigamus incontinens esse censetur.*
- 6 *Bigamus viduitatis, & incontinentiæ hortator non inducatur.*
- 7 *Bigamus propter defectu Sacramenti irregularis habetur.*
- 8 *Matrimonium a Christo in lege Evangelica in Sacramentum institutum est.*
- 9 *Bigamiæ irregularitas ex duobus capitibus oritur, & quoniam illa sint.*
- 10 *Vxorum pluralitas lege Evangelica prohibetur.*
- 11 *Bigamiæ irregularitas in lege veteri non erat.*
- 12 *Matrimonium in lege veteri Sacramentum non fuit.*
- 13 *Vxorum pluralitas per verba de præfenti citra conjugationem bigamiæ irregularitatem non inducit.*
- 14 *Sponsalia iterata citra copulam, aut cum copula irregularitatem non causat.*
- 15 *Matrimonium ratum, sed non consummatum cum duobus irregularitatem non facit.*
- 16 *Adulteria iterata, & fornicationes plures irregularitatem non inducunt, & quæ huius sit ratio.*
- 17 *Coitus contra naturam, & extra vas debitum, ad contrahendam bigamiæ irregularitatem non sufficit.*
- 18 *Bigamiæ varieg species ab auctoribus enumerantur.*
- 19 *Vxorum pluralitas simul, non solum iuri scripto, sed etiam iuri naturali aduersatur.*
- 20 *Bigamus an iure diuino, vel humano irregularis sit, variæ sententiæ Doctorum afferuntur.*
- 21 *Apostoli, non solum Apostoli, sed etiam Ecclesia reueres, & pastores fuerunt.*
- 22 *Iuris Diuini quænam esse censentur.*
- 23 *Bigamus an sit, qui ante baptismum duas uxores, aut viduam, aut corruptam duxerit.*
- 24 *Femina ante baptismum corrupta inter virgines post baptismum consecrari non potest.*
- 25 *Lex Pontificia qualiter infideles obliget.*
- 26 *Baptismus irregularitatem ex Bigamia contractam non tollit.*
- 27 *Bigamus quare irregularitatem ex homicidio contractam tollat, non autem eam, quæ ex Bigamia contrahitur.*

De Bigamiæ Irregularitate.

Cap. III.

S Y M M A R I V M.

- 1 *Bigamiæ irregularitas antiqua est, & ex Apostolorum decretis originem trahens.*
- 2 *Bigamiæ vox quid significet, & vnde deducta.*
- 3 *Bigamia qualiter ab auctoribus definitur.*
- 4 *Bigamiæ irregularitas quare ab ordinum susceptione re-*

1 **I**nter alias irregularitates vna ex antiquioribus, & expulsum Apostolorum decretis originem trahens est Bigamia, prout colligitur ex 1. Timot. 3. vbi prohibetur quis ad Dei ministerium accedere, nisi vnus tantum vxor fuerit; quo loquendi modo, non excludit eos, qui nullam omnino vxorem duxerunt, sed qui plures quam vnâ duxerint, adeo, vt necesse sit, vt vel nullius vxoris vit fuerit, vel vnus tantum, vt optimè Innocentius Papa I. epist. 3. cap. primo, & habetur in c. Proposuiti, & ibi glo. in verbo, *sed propter incontinentiam*, dist. 82. & S. Hieron. in epist. 83. ad Oceanum, & habetur in capitulo primo, & ibi glos. in verbo, *Vnus*, dist. 26. & Greg. Tholosanus in Syntagma de vxoris, par. 2. lib. 9. cap. 26. no. 11. Summa Confess. lib. 3. tit. 3. §. 1. & 3. interpretantur. Vnde, si quis plures, quam vnâ vxore expertus sit, quasi bigamus ab ordinibus excludi debet.

2 **E**st autem Bigamia, si vocem ipsam interpretemur, quod binæ nuptiæ, deduciturque a voce *γῆμος*, id est nuptiæ, seu a verbo *γαίω*, id est nubo; vnde Monogamiam, dicitur vnus vxoris vir, scilicet, qui vnâ tantum vxorem habet, vel habuit; Ex gl. in capitulo primo, in verbo, *Monogamum*, d. 26. Bigamus verò, duarum vxorum vir, hoc est, qui duas habet, vel habuit vxores, ex gl. in c. Vnâ, in verbo, Bigamus, d. 26.

3 **D**efinitur autem Bigamia a nonnullis, *defectus ex fructibus nuptijs proueniens*. Sic Palud. 4. d. 27. quæst. 4. articulo primo, Goffred. in Summa titulo de Bigamis, Gabr. 4. d. 27. q. 3. articulo 1. Tabiena, verbo Bigamia, in principio. Cosmus Philarchus libro 4. capitulo 7. Gregor. de Valentia tomo 4. disput. 7. q. 19. puncto 3. q. 1. Definitio multu